

Sygn. akt IV U 81/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

| | |
|------------------------|------------------------------------|
| Przewodniczący: | SSO Rafał Jerka |
| Protokolant: | st. sekr. sądowy Alina Dziarkowska |

po rozpoznaniu w dniu 21 kwietnia 2017 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy M. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie, że nie istnieje obowiązek zwrotu wypłaconych świadczeń

na skutek odwołania M. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 15 grudnia 2016 r. oraz z dnia 16 grudnia 2016 r.

nr (...)

o d d a l a o d w o ł a n i a

/-/ SSO R. Jerka

Sygn. akt IV U 81/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 grudnia 2016 r. i 16.12.2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zobowiązał M. D. do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej odpowiednio za okres od 1 do 31 marca 2016 r. w kwocie 200 zł wraz odsetkami oraz za okres od 1.09.2015 r. do 31.03.2016 r. w kwocie 3082,66 zł wraz z odsetkami.

W uzasadnieniu decyzji wskazano że wymieniony kontynuował naukę jedynie w okresie od 4 – 31.08.2015 r. będąc uczestnikiem kursu prowadzonego przez (...) P. „ angielski dla początkujących „ Skoro od 1.09.2015 r. nie kontynuował on nauki to wypłacone mu po tym okresie świadczenie w postaci renty rodzinnej było nienależne.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczony ostatecznie wskazał (pismo z dnia 15.03.2017 r. k. 28) , iż z jego strony zaszło „ przeoczenie „, gdyż nie wiedział, iż za kurs angielskiego należy uiszczać opłatę co miesiąc. Stąd nie wiedział, iż naukę angielskiego kontynuował jedynie do końca marca 2016 r.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. D. urodził się (...)

W dniu 2 września 2015 r. złożył do organu rentowego wniosek o dalszą wypłatę renty rodzinnej załączając zaświadczenie wydane przez (...) na odległość z którego wynika iż od dnia 4.08.2015 r. jest uczestnikiem kursu „ Angielski dla początkujących „ W zaświadczeniu wskazano, iż kurs trwa 20 miesięcy obejmuje 300 godzin a przewidywany termin jego zakończenia to marzec 2017 r

Decyzją z 7 września 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. przyznał odwołującemu się rentę rodzinną, począwszy od 1 września 2015 r.. Decyzja zawierała pouczenie, gdzie w punkcie VIII. wskazano, że osoba pobierająca rentę rodzinną przysługującą dziecku po ukończeniu 16 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki do 25 roku życia, winna zawiadomić organ rentowy o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły. W punkcie IV pouczenia wyszczególniono, iż w przypadku pobrania świadczeń mimo zaistnienia okoliczności powodujących ich ustanie, osoba, które je pobrała, zobowiązana jest do zwrotu.

(bezsporne, por. wniosek k. 365 zaświadczenie k. 367, decyzja z 7.09.10.2015 r. z pouczeniem k. 375 – 375v akt ZUS)

Pismem złożonym do ZUS O/O. z dnia 22.03.2016 r (...) ((...) Szkoła (...)) wskazała, iż M. D. był uczestnikiem kursu „ Angielski dla początkujących „, jedynie od 4 do 31.08.2015 r. z uwagi na brak wpłaty na kolejne materiały we wrześniu 2015 r. została odnotowana rezygnacja z kursu.

W następstwie powyższego ZUS O/O. wydał w dniu 31.03.2016 r. decyzję o wstrzymaniu renty rodzinnej dla wymienionego a następnie w dniach 15 i 16.12.2015 r. decyzje zaskarżone w niniejszym postępowaniu zobowiązujące go do zwrotu nienależnie pobranej renty rodzinnej za okres od 1.09.2015 r do 31.03.2016 r.

(dowód: pismo szkoły k. 384 decyzje ZUS z 15 i 16.12.2016 r. k. 407 – 409 i 26.11.2015 r. k. 44, wyliczenie nadpłaty k. 413 – 415 akt ZUS)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Podkreślić należy, iż zgodnie z art. 138 ust. 1 – 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych:

1. Osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.
2. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:
 - 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
 - 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.
3. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

4. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

Stosownie do art. 84 ust. 1 – 3 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych:

1. Osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11.

2. Za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

3. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczeń społecznych za okres dłuższy niż ostatnie 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ wypłacający świadczenia o zajściu okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty, a mimo to świadczenia były nadal wypłacane, a w pozostałych przypadkach - za okres dłuższy niż ostatnie 3 lata.

Z powyższego wynika, że zagadnieniem istotnym dla rozstrzygnięcia było ustalenie, czy zaszyły przesłanki utraty przez wnioskodawcę prawa do pobierania renty rodzinnej i czy był on o nich pouczony.

Na tak postawione pytania należy udzielić odpowiedzi pozytywnej.

I tak, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia.

Należy podkreślić, iż Sąd Najwyższy w sprawie sygn. akt I UK 65/12 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r.) stwierdził, że jeżeli dziecko przekroczyło 16 lat, to renta rodzinna przysługuje mu "do ukończenia nauki w szkole", nie dłużej niż do osiągnięcia 25. lat życia, co oznacza, że nie wystarcza sam wiek, lecz chodzi także o kontynuowanie nauki, a to zależy od ucznia, a więc renta rodzinna zależy od określonych starań dziecka w roli ucznia, gdyż z regulacji ustawy wynika, że celem nie jest sama nauka ale także jej "ukończenie". (...) Renta rodzinna przysługuje wszak dziecku "do ukończenia nauki w szkole", co oznacza, że nie wystarcza sam formalny zapis i status ucznia (słuchacza) w szkole. (...) Fundusz ubezpieczenia społecznego (rentowego) u swych podstaw oparty jest na określonej solidarności ubezpieczonych, stąd funkcja renty rodzinnej nie spełnia się w tej ostatniej (formalnej) sytuacji (tzn. posiadania wyłącznie formalnego statusu ucznia bez faktycznego kontynuowania nauki), pomijając, że przy tak liberalnej wykładni nie byłyby wykluczone przypadki nawet instrumentalnego wykorzystywania regulacji o rencie rodzinnej.

Skoro w przedmiotowej sprawie niekwestionowanym było to, iż wymieniony pobierał naukę w (...) ((...) Szkoła (...)) przechodząc kurs „ Angielski dla początkujących „ jedynie od 4 do 31.08.2015 r. to nie ulega wątpliwości, iż po tym okresie nie kontynuował on nauki. Same twierdzenia ubezpieczonego, iż zaszyło „ przeoczenie „, gdyż nie opłacił on nauki za kolejne miesiące (w związku z tym nie otrzymał materiałów dydaktycznych za dalsze miesiące) obciąża wymienionego. To ubezpieczony (osoba dorosła) kontynuuje naukę i to on (a nie organ rentowy) winien zadbać o wszelkie formalności związane z podjęciem i kontynuowaniem nauki. Dodatkowo zauważyć należy, iż skoro

po miesiącu sierpniu 2015 r. wymieniony nie otrzymywał już żadnych materiałów dydaktycznych to w tej sytuacji nie sposób twierdzić, iż o fakcie utraty statusu ucznia uzyskał on informacje dopiero półtora roku później – z decyzji zobowiązujących go do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

Należy też podkreślić, iż decyzje o wypłacie (podcięciu wypłaty) zawierały pouczenia wskazujące, że osoba pobierająca rentę rodzinną przysługującą dziecku po ukończeniu 16 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki do 25 roku życia, winna zawiadomić organ rentowy o zaprzestaniu uczęszczania do szkoły. Wyszczególniono też, iż w przypadku pobrania świadczeń mimo zaistnienia okoliczności powodujących ich ustanie, osoba, które je pobrała, zobowiązana jest do zwrotu. Niewątpliwie M. D. wiedział, że podstawą wypłacania renty rodzinnej jest kontynuacja nauki, co wynikało choćby z sukcesywnego składania kolejnych zaświadczeń..

Mając na uwadze zebrany w sprawie materiał dowodowy, na podstawie cytowanych przepisów prawa materialnego i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Sąd orzekł jak w sentencji wyroku

SSO Rafał Jerka